

JAARVERSLAG

Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek/Waterland

2017

Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek ● Waterland

Erik Schaap
Coördinator
Februari 2018

INHOUD

Voorwoord	2
Organisatie	4
Meldingen	6
Voorlichtings- en onderwijsprojecten	10
Overige projecten	12

Voorwoord

De Amerikaanse president Trump retweette eind november jl. een filmpje met de aanhef 'Muslim migrant beats up Dutch boy on crutches!' Het was verspreid door een leider van Britain First, een extreemrechtse partij in Groot-Brittannië. Te zien was hoe een met krukken lopende jongen uit Monnickendam wordt mishandeld. De dader was echter geen islamitische migrant, zoals Trump veronderstelde, maar een autochtone, niet-islamitische jongen uit Edam-Volendam. Toen een journalist de presidentiële woordvoerder om een reactie vroeg over de misleidende tweet, maakte zij zich er vanaf met de mededeling dat het er niet toe doet of de video's die Trump verspreidde de werkelijkheid lieten zien. 'De dreiging is echt, en dat is waar de president over spreekt.'

Trump's stigmatiserende tweet over een gebeurtenis in de regio Zaanstreek-Waterland was opvallend, maar niet uniek. In 2017 verspreidden Nederlandse politici – landelijke en provinciale vertegenwoordigers, maar ook enkele volksvertegenwoordigers in de regio Zaanstreek-Waterland – eveneens af en toe digitaal nepnieuws, veelal afkomstig uit de extreemrechtse hoek. En vaak waren daarbij allochtonen in het algemeen en moslims in het bijzonder het mikpunt. Onjuiste berichten werden bovendien zelden verwijderd, ook niet als de afzenders gewezen werd op hun 'vergissing'.

In dezelfde maand dat Donald Trump zijn stigmatiserende filmpje verspreidde, presenteerde de *European Union agency for fundamental rights* een discriminatiesurvey. Basis daarvoor was een opinieonderzoek onder 25.000 leden van minderheidsgroepen binnen de Europese Unie. De uitkomsten waren schokkend voor Nederland, zoals ook BZK-minister K. Ollongren toegaf. In veel discriminatierijties scoorde Nederland verreweg het slechtst. Bovendien bleken de discriminatiegevoelens in Nederland vergeleken met een eerder onderzoek flink toegenomen.

Uit de *Zaanpeiling*, een jaarlijks gehouden opinieonderzoek door de gemeente Zaanstad, kwam naar voren dat het percentage geënquêteerden dat de relatie tussen allochtonen en autochtone negatief vindt nog nooit zo hoog was (22%) als in 2016. Eén op de tien inwoners van Zaanstad had het gevoel discriminerend te zijn behandeld.

Hoewel er dus een brede maatschappelijke onvrede leeft, is dit niet terug te zien in de klachtencijfers. Het aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens (CRM) blijft al jaren stabiel. Bij het Bureau Discriminatiezaken (BD) Zaanstreek/Waterland was er vorig jaar zelfs sprake van een daling. De terugloop van het aantal meldingen houdt wellicht (deels) verband met de daling van het aantal vluchtelingen dat naar Nederland kwam – een uitvloeisel van de zogeheten 'Turkijedeal' –, en de afname van het aantal terroristische aanslagen in Europa. De felle discussies en onlusten aangaande vluchtelingen en terrorisme in 2015 en begin 2016 zwakten af, en daarmee het aantal racistische incidenten en moslimdiscriminatie.

Vanouds bestaat er een stevige onderregistratie van het aantal discriminatieklachten bij organisaties als het CRM, de politie en de anti-discriminatievoorzieningen (ADV's). De gepresenteerde cijfers geven slechts een bescheiden deel weer van de werkelijkheid. Verontrustend is dat er op internet soms complete verbale veldslagen met een discriminerende onder- of boventoon plaatsvinden. Dat roept uiteraard tegenreacties op, die in felheid soms niet onderdoen bij hetgeen er bestreden wordt. Het is nu eenmaal een stuk makkelijker om op internet het al dan niet vermeende gelijk te halen dan bij voornoemde instellingen. Een tweet is in enkele seconden geschreven, een bericht op Facebook snel gepost. Een zorgvuldige procedure bij het CRM of de ADV vraagt daarentegen tijd en energie.

In een periode dat de klassieke media steeds minder bereik hebben en social media in toenemende mate de norm bepalen, is onjuiste of beschadigende berichtgeving en bewust verspreid nepnieuws gevaarlijker dan voorheen. Het kan de maatschappij

ontwrichten en zelfs de politieke besluitvorming verregaand aantasten. Meer dan ooit is er in dezen een rol weggelegd voor waakhonden als serieuze media, de politie, het Openbaar Ministerie en politici. Waar het gaat om discriminerende tendensen hebben ook anti-discriminatievoorzieningen een rol bij het voorkomen, signaleren en bestrijden van intolerantie en onverdraagzaamheid. Het huidige tijdsgewricht vraagt niet alleen om een reactie op discriminatie, maar ook – en misschien wel vooral – om een proactieve houding. Daarbij spelen het uitdragen van feiten en het geven van voorlichting een belangrijke rol.

Helaas duurt het vaak lang voor aangiftes wegens discriminatie de rechtbank bereiken, zoals blijkt uit enkele voorbeelden verderop in dit jaarverslag. Bovendien lijkt de justitiële lat steeds hoger te komen liggen bij de vraag of er sprake is van discriminerende wetsovertredingen. Zeker waar het gaat om discriminatie op internet kunnen politie en justitie de overtredingenstroom niet meer bijbenen. Daar staat tegenover dat de discriminatiewetgeving steeds sluitender wordt en meer mogelijkheden biedt om preventief en repressief te opereren. Het is aan voornoemde organisaties – inclusief de ADV's – om daarvan de komende jaren op een passende wijze gebruik te maken.

Organisatie

Medewerkers

In december 2017 beschikte het Bureau Discriminatiezaken over vijf parttime medewerkers in loondienst. Om de expertise van het bureau op peil te houden, volgden de medewerkers vorig jaar meerdere vakgerichte intervisiebijeenkomsten, trainingen en cursussen. Zo werden er onder meer bijeenkomsten bezocht op het gebied van discriminatie-wetgeving en LHBT-beleid.

Naast de betaalde medewerkers waren er één dagdeel per week twee onbetaalde krachten bij het BD actief. Verder assisteerden er in zowel de Zaanstreek als Purmerend af en toe vrijwilligers op onregelmatige basis. Het eveneens onbezoldigde BD-bestuur telde vijf leden en bleef vorig jaar ongewijzigd. Het bestaat uit Rina Kremers (voorzitter), Ellen Vermeulen (secretaris), Martin Brand (penningmeester), Herman van Kordenoordt (lid) en Martin Pocornie (lid). Eind 2017 is begonnen met de zoektocht naar een zesde bestuurslid.

Financiën

Het Bureau Discriminatiezaken heeft sinds 1996 een samenwerkingsverband met de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan. In 2002 kwam daar Purmerend bij. De formalisering van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen (WGA) maakte dat ook de vijf (sinds 1-1-2016 als gevolg van een fusie vier) andere Waterlandse gemeenten zich aansloten bij het BD. Daardoor kon het bureau overgaan op de behandeling, registratie en monitoring van klachten in de gehele (toenmalige) politieregio Zaanstreek-Waterland. In deze situatie is nadien geen verandering gekomen. Iedere Nederlandse gemeente is overigens verplicht om een laagdrempelige, onafhankelijke voorziening in te stellen waar burgers terecht kunnen met klachten over discriminatie.

Naast de reguliere subsidies ontving het BD via de rijksoverheid projectsubsidies. Die waren bestemd voor twee meerjarige LHBT-projecten in zowel Zaanstad als Purmerend. Een bescheiden deel van de inkomsten bestond uit donaties en de verkoop van materialen.

Een verantwoording van de inkomsten en uitgaven is te vinden in het financieel overzicht over 2017.

Landelijke ontwikkelingen

Het Bureau Discriminatiezaken is lid van de Landelijke Vereniging tegen Discriminatie (LVtD). De vereniging fungeert als centraal aanspreekpunt voor en van de ADB's en neemt onder meer de kwaliteitsverbetering en -bewaking in de branche ter hand. Het BD heeft binnen de LVtD zitting in de werkgroepen 'vluchtelingen/asielzoekers' en 'Islamofobie/antisemitisme'.

Klachten over uitingen op internet handelt het BD in veel gevallen niet zelf af. Ze worden – uitzonderingen daargelaten – naar het Meldpunt Internet-discriminatie (MiND) geleid. Die landelijk opererende organisatie heeft als doelstelling de aanpak van strafbare discriminerende uitingen op internet. Andere vormen van digitaal 'onrecht' (zoals de onder de Algemene wet gelijke behandeling vallende sekse- en leeftijdsdiscriminatie in vacatures op internet) behandelt het BD nog steeds zelf.

Het ministerie van BZK liet vorig jaar een onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de omstandigheden waaronder de Nederlandse anti-discriminatievoorzieningen hun werk moeten verrichten. Ook de kwaliteit van de werksoort is bekeken. Uit dit onderzoek bleek dat – in tegenstelling tot de andere ADV's – de onder de LVtD opererende bureaus goed functioneren. Deze ADV's bedienen ongeveer 90% van de inwoners in Nederland. De niet

altijd geborgde financiering van deze bureaus verdient wel aandacht, aldus het onderzoeksrapport. Minister Ollongren heeft toegezegd hierover met de gemeenten in gesprek te willen gaan.

Provinciale/regionale ontwikkelingen

Noord-Holland telt vijf ADB's, die gezamenlijk de hele provincie bestrijken. De gebieden waarin zij werken corresponderen met de politieregio's die golden tot 1 januari 2013. De vorming van de Nationale Politie had onder meer een nieuwe gebiedsafbakening en schaalvergroting tot gevolg. Het BD en de politie handhaven zoveel mogelijk de korte lijnen die bestonden vóór 2013.

De Noord-Hollandse ADB's bespraken ook in 2017 regelmatig de gang van zaken in de provincie, zetten gezamenlijk projecten op en gaven twee themanieuwsbrieven uit.

Netwerk

Het Bureau Discriminatiezaken onderhoudt contacten met een groot aantal organisaties. Onverminderd belangrijk blijft de samenwerking met de collega-bureaus, de Zaanse-Waterlandse gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie. Vertegenwoordigers van de drie laatstgenoemde partners en het BD kwamen in 2017 tweemaal bijeen voor een (wettelijk vastgelegd) Regionaal Discriminatieoverleg (RDO). Vorig jaar is een nieuw, landelijk samenwerkingsconvenant afgesloten, waarin onder meer de gegevensuitwisseling tussen de RDO-leden is vastgelegd. Sinds het najaar van 2016 voeren de partners uit alle voormalige politieregio's een gezamenlijk RDO.

Binnen het RDO werden onder meer discriminatie-incidenten besproken en de mogelijkheden van een strafrechtelijke behandeling afgestemd. Verder verstrekten de partners elkaar zaakoverzichten van geregistreerde (mogelijk strafrechtelijke) discriminatievoorvallen.

Het BD had ook contact met tientallen andere lokale, regionale en landelijke organisaties. Daaronder bevonden zich scholen, media, gemeenten, buurt- en zelforganisaties, het welzijns- en straathoekwerk, archieven, Movisie, VluchtelingenWerk, Theater AanZ en CRM. Het ging hierbij zowel om het behandelen van discriminatieklachten als om het uitvoeren van al dan niet gezamenlijke projecten en het uitwisselen van informatie. Het BD heeft samen met vertegenwoordigers van enkele andere ADV's zitting in een intervisiegroep op het gebied van klachtenbehandeling.

Meldingen

Het Bureau Discriminatiezaken neemt klachten en meldingen in behandeling over gronden die worden genoemd in onder meer de Grondwet, het Wetboek van Strafrecht en de gelijke-behandelingswetgeving. Mede op basis daarvan mogen mensen in Nederland in gelijke gevallen niet ongelijk worden behandeld op grond van levensovertuiging, herkomst, ras, geslacht, seksuele voorkeur, handicap, etc.

Niet alle bij het BD ingediende klachten en meldingen verwijzen naar daadwerkelijke (strafrechtelijke) discriminatievoorvallen. Alleen na nader onderzoek door een bevoegde instelling, zoals het Openbaar Ministerie, de rechtbank of het College voor de Rechten van de Mens valt immers vast te stellen of er sprake is van een strafbaar feit. In de hierna genoemde cijfers is niet opgenomen of de klachten/meldingen wel of niet gegrond zijn. Uitgangspunt bij de rapportage zijn de door cliënten ervaren gedragingen of uitingen.

‘Terug naar eigen land’

Een buitenlandse vrouw kreeg van haar buurman te horen dat ze ‘terug moest naar haar eigen land’ en ‘beter Nederlands moest spreken’. Ook verder was hij, zonder dat daar een aanleiding voor was, nogal intimiderend en beledigend. De vrouw zocht daarom hulp bij het Bureau Discriminatiezaken. Dat adviseerde haar aangaande (de tot dan nogal stroef lopende) contacten met de wijkagent en met de woningcorporatie. Ook bemiddelde het BD tussen de meldster en de corporatie, die vervolgens ingreep en de verhoudingen wist te normaliseren.

Tabel 1: Overzicht klachten/meldingen 2014 - 2017

Zaanstreek	2014	2015	2016	2017
Totaal klachten/incidenten	141	75	90	64
Waterland	2014	2015	2016	2017
Totaal klachten/incidenten	85	62	52	34
Totaal Zaanstreek-Waterland	226*	137	142	98

* Het in vergelijking met andere jaren aanzienlijk hogere aantal klachten in 2014 is volledig te herleiden tot 88 ingediende klachten over de ‘minder, minder’-oproep in dat jaar van PVV-leider Geert Wilders.

Toelichting bij de cijfers

Het aantal door het Bureau Discriminatiezaken in 2017 ontvangen klachten daalde flink ten opzichte van 2016. Daarmee ontstond een trendbreuk; de afgelopen jaren toonden de cijfers een langzaam opgaande lijn. De afname vond zowel in de Zaanstreek als in Waterland plaats. De daling betekende dat het BD in 2017 het laagste aantal klachten behandelde sinds 2001.

Zoals al gesteld in het voorwoord is er wellicht een verband tussen de terugloop van het aantal in Nederland arriverende vluchtelingen en de afname van het aantal terroristische aanslagen in Europa enerzijds en de daaraan gekoppelde, veelal discriminerende incidenten anderzijds.

Meldingen van buiten het BD-werkgebied zijn overigens niet terug te vinden in bovenstaand overzicht. De desbetreffende melders zijn – een enkele uitzondering daargelaten – doorverwezen naar een anti-discriminatievoorziening in hun eigen regio en daar als klachtindieners geregistreerd. Ingevolge landelijke afspraken registreren anti-discriminatievoorzieningen, om dubbeltellingen te voorkomen, alleen klachten als zodanig wanneer die uit de eigen regio afkomstig zijn.

Zwanger? Geen contractverlenging

Een vrouw kreeg van haar werkgever geen contractverlenging voor onbepaalde tijd nadat ze met zwangerschapsverlof was gegaan. Omdat juridische procedures hoogstwaarschijnlijk zouden leiden tot spanningen op het werk en mogelijk zelfs ontslag, kozen het BD en de meldster voor een andere werkwijze. Het BD voorzag de werkneemster van mogelijkheden om in gesprek te blijven met haar baas en tegelijkertijd duidelijk te maken dat hier sprake was van ongelijke behandeling op grond van sekse. Gewapend met die informatie ging ze stapsgewijs de confrontatie aan. Het werkte; op basis van de gesprekken kreeg de meldster weer zicht op een contractverlenging voor onbepaalde tijd.

De cijfers in dit verslag betreffen uiteraard niet het aantal daadwerkelijke discriminatievoorvallen in de Zaanstreek en Waterland. Net als voor bijvoorbeeld de politie geldt voor het BD dat alleen het topje van de ijsberg zichtbaar is in het meldingenaantal. Veel mensen willen, om allerlei redenen, geen klacht indienen over aangedaan of gesignaleerd onrecht. Voor de ADV's, maar ook voor onder meer de politie en de overheid, blijft een taak weggelegd om de meldingsbereidheid te bevorderen.

Het BD heeft niet het 'alleenrecht' op de afhandeling van discriminatievoorvallen. Het landelijk internetmeldpunt MiND, het CRM, CIDI, COC en de politie Noord-Holland registreren bijvoorbeeld eveneens klachten over ongelijke behandeling. De niet door het BD behandelde meldingen die bovengenoemde organisaties registreerden, zijn buiten dit jaarverslag gehouden. Verder hebben bewoners uit andere regio's bij hun 'eigen' anti-discriminatiebureau of bij MiND klachten ingediend over voorvallen die zich afspeelden in de Zaanstreek of Waterland. Omdat het BD hiervan geen totaalbeeld heeft, worden deze cijfers hier eveneens buiten beschouwing gelaten.

In de tabellen op de volgende bladzijden zijn de klachten en incidenten die het BD registreerde uitgesplitst naar het maatschappelijk terrein en de discriminatiegrond.

Tabel 2: Uitgesplitst naar discriminatieterrein 2017

Terrein	2017 (aantal)
Arbeidsmarkt	15
Buurt/wijk	20
Collectieve voorzieningen	7
Commerciële dienstverlening	9
Horeca	5
Huisvesting	2
Media/reclame	0
Onderwijs	8
Openbare ruimte	3
Politie/Vreemdelingendienst/OM	6
Privésfeer	1
Publieke/politieke opinie	9
Sport/Recreatie	1
Overig/onbekend	12
Totaal Zaanstreek-Waterland	98

Tabel 3: Uitgesplitst naar discriminatiegronden 2017

Grond	2017 (aantal)
Arbeidsduur (bepaalde/onbepaalde tijd)	0
Burgerlijke staat	0
Godsdienst/levensovertuiging	12
Handicap/chronische ziekte	10
Leeftijd	5
Nationaliteit	1
Niet-wettelijke grond	15
Politieke gezindheid	2
Ras/herkomst/kleur	47
Sekse	6
Seksuele gerichtheid	2
Onbekend	0
Totaal Zaanstreek-Waterland	100*

* In twee klachtendossiers is sprake van twee discriminatiegronden, vandaar het totaalaantal van 100.

Toelichting bij de cijfers

Ten opzichte van 2016 valt onder meer op dat het totale aantal meldingen weliswaar een stuk lager is dan een jaar eerder, maar dat er bij één grond toch een significante stijging was. Het betrof de grond 'handicap/chronische ziekte' (van 6 naar 10 meldingen). De oorzaak daarvan is waarschijnlijk de publiciteit rond het in werking getreden VN-verdrag voor mensen met een beperking.

Dalingen waren met name zichtbaar bij 'politieke gezindheid'(van 7 naar 2 meldingen), 'seksuele gerichtheid'(van 11 naar 2), 'nationaliteit' (van 6 naar 1) en 'ras/herkomst/kleur' (van 66 naar 47). Bij deze gronden was in 2017 in en buiten Nederland gemiddeld genomen minder 'ophef' dan in de voorgaande jaren, hetgeen wellicht de afname verklaart.

Extreemrechts/fundamentalisme

Enkele aangiftes uit 2016 hebben nog niet geleid tot een rechtszaak. Het BD deed dat jaar twee maal aangifte tegen de Purmerender Mike Brand, vanwege een lange reeks door hem op Facebook geplaatste nazistische boodschappen. De in Zaandam gevestigde Vrije Democratische Partij haalde eind 2016 de landelijke pers toen ze zich via onder meer Facebook en Twitter in een reeks discriminerende uitingen keerde tegen joden ('erger dan de duivel') en homoseksualiteit ('een besmettelijke ziekte'). Het BD ontving ruim zestig klachten over de in Zaandam gevestigde VDP en haar oprichter/voorzitter, Burhan Gökalp. Ook andere ADV's registreerden tientallen meldingen van homofobie en/of antisemitisme door de VDP. Het BD deed ook tegen Gökalp aangifte. Helaas duurt het erg lang voor de twee bovengenoemde verdachten zich voor de rechter moeten verantwoorden.

Niet voor het eerst werden in een recreatiegebied in Monnickendam sporen gevonden van samenkomsten van extreemrechtse activisten. Ook elders in de gemeente Waterland waren rechtsextremistische uitingen (kelten- en hakenkruizen) zichtbaar. Die lijken echter afkomstig te zijn van een andere 'afzender', één of twee jonge inwoners van Monnickendam.

In augustus 2017 werd in Zaandam het gebouw van een islamitische onderneming door rechtsextremisten voorzien van anti-moslimstickers en -spandoeken. De vermoedelijke daders openbaarden hun nachtelijke actie via internet. Onbekend is wie er achter deze actiegroep zitten.

Purmerend werd, net als in de voorgaande jaren, met een ijzeren regelmaat voorzien van stickers, geproduceerd door neonazistische organisaties. De vermoedelijke aanbrengrers zijn bekend, maar het is vooralsnog niet gelukt hen op heterdaad te betrappen. De schoonmaakkosten voor de gemeente Purmerend zijn inmiddels opgelopen tot vele tienduizenden euro's.

'Ratten vangen' niet vervolgd

Een man plaatste op Facebook, onder de kop 'Ratten vangen in Zaandam' een foto van Ismaïl Ilgun (die destijds landelijke bekendheid kreeg als 'treitervlogger') en vulde dat aan met de oproep om Poelenburg 'te ontdoen van een aantal vieze smerige besmette stinkratten'. "Alle middelen zijn toegestaan om de wijk vrij te krijgen van deze smerige diersoort. Ze zijn te herkennen aan hun flinke haakneus en ingevallen magere lichaam." Duizenden mensen lieten na deze oproep via Facebook weten naar Poelenburg te willen komen om te gaan 'ratten vangen'. De oproep was voor het BD reden om aangifte te doen van discriminatie, het aanzetten tot haat en het oproepen tot geweld.

Het Openbaar Ministerie zag dat anders. Voor groepsbelediging zou onvoldoende bewijs zijn en een vervolging wegens aanzetten tot haat zou waarschijnlijk leiden tot vrijspraak, aldus het OM. Volgens het OM was er wel sprake van belediging met een discriminatoir aspect, maar om tot vervolging op die grond over te gaan had Ismaïl Ilgun zelf aangifte moeten doen. Aangezien dat gebeurde, besloot het Openbaar Ministerie niet over te gaan tot strafvervolging. De betreffende Facebookpagina was in de tussentijd als gevolg van alle commotie wel door de maker verwijderd. Die liet verder weten geen kwade bedoelingen in de zin te hebben gehad.

Voorlichtings- en onderwijsprojecten

In 2017 ontving het Bureau Discriminatiezaken 60 informatieverzoeken, 48 minder dan een jaar eerder. Deze terugloop komt volledig op het Zaanse conto en is te wijten aan langdurig ziekteverzuim van een BD-medewerker die met name in de Zaanstreek actief is. De verzoeken waren zoals gebruikelijk gevarieerd: veel media – regionaal en landelijk – vroegen informatie over een breed scala aan onderwerpen. Leerlingen en studenten zochten gegevens voor hun werkstuk of spreekbeurt. Het BD verzorgde op verzoek inleidingen, trainingen en voorlichtingsprojecten.

Gastlessen in het onderwijs die het BD zelf aanbood zijn niet opgenomen in onderstaand cijferoverzicht. Alleen de lessen op aanvraag staan daarin vermeld. Bijna 2800 leerlingen uit het middelbaar, beroeps- en basisonderwijs kregen één of meer lessen over discriminatie, ongeveer evenveel als in 2016. Een enkele keer moest het BD wegens gebrek aan tijd/medewerkers uitnodigingen van scholen aan zich voorbij laten gaan.

Enkele voorbeelden uit de veelheid aan lessen en voorlichtingsprojecten gedurende het afgelopen jaar:

- Het BD trainde vijftien vertrouwenspersonen van een uitvoeringsorganisatie hoe discriminatie te herkennen en behandelen.
- De leerlingen van twee basisscholen in Oostzaan en Wormerland kregen les aan de hand van een ‘vooroordelenkoffer’.
- Deelnemers aan een bijeenkomst van een transgendernetwerk lieten zich door het BD informeren over de Nederlandse anti-discriminatiewetgeving.
- Alle dertien tweede klassen van het Purmerendse Clusius College kregen in het kader van de jaarlijkse ‘multicultiweek’ twee lessen over identiteit, vooroordelen en discriminatie. Ook alle eerste klassen van het Trias in Krommenie ontvingen deze les.
- De bewoners en medewerkers van een zorginstelling kregen een presentatie over situaties waarin vooroordelen en discriminatie de kop kunnen opsteken.

Tabel 4: Overzicht informatieverzoeken 2014-2017

Zaanstreek	2014	2015	2016	2017
Totaal informatieverzoeken	51	60	94	40
Waterland	2014	2015	2016	2017
Totaal informatieverzoeken	21	29	14	20
Totaal Zaanstreek-Waterland	72	89	108	60

Naast bovenstaande informatieverzoeken nam het Bureau Discriminatiezaken regelmatig zelf het initiatief om voorlichting te verzorgen. Veel organisaties, vooral in de onderwijs-wereld, maakten gebruik van dit aanbod. De behoefte aan informatie over vooroordelen, discriminatie en intolerantie is in de loop der jaren flink toegenomen.

Overige projecten

Informatievoorziening

Het BD bracht in 2017 twee reguliere nieuwsbrieven uit. Met drie andere Noord-Hollandse ADB's werd bovendien een thematische nieuwsbrief gemaakt, over chronische ziekten en handicaps. De provinciale nieuwsbrieven zijn vooral gericht op (politieke) beleidsmakers. In het verlengde van de nieuwsbrief heeft het BD alle colleges van B&W in haar werkgebied gevraagd naar de gemeentelijke omgang van het VN-verdrag voor mensen met een beperking en de daaraan gekoppelde verplichtingen. De reacties worden in 2018 bekendgemaakt.

Om als organisatie zichtbaar te zijn en te blijven zocht het BD regelmatig contact met media. Het BD op haar beurt is regelmatig met vragen benaderd door lokale, regionale en landelijke media.

De eigen website en Facebookpagina zijn actueel gehouden door middel van regelmatige updates. Aan het BD-archief werden de nodige boeken, rapporten en relevante artikelen toegevoegd. Het documentatiemateriaal is voor iedereen beschikbaar.

LHBT-beleid Purmerend en Zaanstad

Purmerend maakte op uitnodiging van het ministerie van OC&W, dat hiervoor aan de grotere Nederlandse gemeenten subsidie beschikbaar stelde, voor de jaren 2012-2014 een actieplan ter bevordering van de emancipatie van lesbiënnes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LHBT). Het werd wegens succes met drie jaar geprolonged. Ook Zaanstad sloot zich aan bij dit initiatief. Met het oog op een verlenging van de LHBT-activiteiten, dit keer onder de noemer 'Regenboogcoalitie', schreef het BD eind 2014 voor de gemeente Zaanstad een projectplan voor de jaren 2015-2017.

In beide gemeenten ging het BD in 2015 van start met het opzetten en uitvoeren van activiteiten. Dat gebeurde in Purmerend in samenwerking met Clup Welzijn en stichting ReR, en in Zaanstad met VluchtelingenWerk. Dankzij de inzet van Zaanstad konden Oostzaan en Wormerland eveneens profiteren van de uitkomsten.

Een greep uit de door het BD in Purmerend en de Zaanstreek uitgevoerde LHBT-activiteiten in 2017:

- De bewoners en medewerkers van enkele Zaanse verzorgingstehuizen kregen 'roze' activiteiten aangeboden, variërend van deelname aan de Amsterdamse Canal Parade tijdens de Gay Pride en verhalen van homoseksuele ouderen tot toepasselijke optredens die de tolerantie ten aanzien van homoseksualiteit kunnen vergroten.
- Het Bureau Discriminatiezaken en het Gemeentearchief Zaanstad trokken gezamenlijk op bij de aanschaf van een uniek exemplaar van Jacob Israël de Haans roman *Pijpelijntjes* (1904). De in Zaandam opgegroeide De Haan schreef met dit boek de eerste Nederlandse roman over homoseksualiteit. De publicatie zal het hart vormen van een in 2018 of 2019 in het gemeentehuis te presenteren expositie over De Haan. Vooruitlopend daarop heeft het BD in de Paarse Vrijdag Krant (oplage 61.000) een artikel gepubliceerd over het belang van *Pijpelijntjes*.
- Ongeveer 750 leerlingen van middelbare scholen in Purmerend kregen in het kader van een lessenserie van het BD en theatergroep AanZ voorlichting over vooroordelen en discriminatie, onder de noemer 'Roze en de regenboog'.
- Met een aantal politieke partijen in Zaanstad is, met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2018, overlegd over een roze-stembusakkoord.
- Het Zaandamse filmtheater De Fabriek draaide twee films met een LHBT-thema.
- De bibliotheek in Krommenie vertoonde op verzoek van het BD de stripexpositie 'Ik ook van jou', die op humoristische wijze de diversiteit aan liefde belicht.

De voorbereidingen voor het vervolg van de LHBT-campagne in 2018 zijn inmiddels in volle gang. Hoewel het ministerie van OC&W nog niet besloot om het project te verlengen, deden Purmerend en Zaanstad dat wel. In 2018 wordt de uitwerking van de plannen voor de komende jaren bekend.

21 maart: Purmerend tegen discriminatie

Elk jaar organiseert het BD in het kader van 21 maart, de internationale dag tegen racisme, in Purmerend een aantal voorlichtings- en lesprojecten en nodigt het andere organisaties uit om toepasselijke activiteiten te organiseren. Daaraan gaven in 2017 acht instellingen gehoor, door middel van een informatieavond, leestafel, schoollessen, een filmvertoning of een debatmiddag.

Het BD gaf op het Da Vinci College in alle eerste klassen les over discriminatie en vooroordelen. In elke les was ook een gastspreker met een persoonlijk verhaal aanwezig. De leerlingen maakten in aansluiting op de lessen werkstukken die ze vervolgens aan hun ouders presenteerden.

Mei-activiteiten

De Raad van Kerken in Krommenie/Assendelft organiseert sinds enkele jaren het 4/5-meiproject 'Voorwerpen en hun verhaal'. Het BD verzorgde in dit kader een presentatie over onderduiken tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daaraan deden tien groepen van zes basisscholen mee.

Op 3 mei gaf een BD-medewerker op verzoek van het 4 en 5 mei Comité Zaanstad drie keer een lezing over en in de voormalige Zaandamse woning van de joodse familie Eisen-drath. Er kwamen tachtig toehoorders op af. De lezingen sloten aan op het vorig jaar onder BD-auspiciën en door Uitgeverij Noord-Holland uitgebrachte boek *Eisendrath. Een verzonken familie (1845-1945)*. De reacties op dit inmiddels bijna uitverkochte non-fictieboek waren erg positief en leidden tot veel publiciteit.

Expositie

Op initiatief van het BD hebben in 2017 enkele overleggen plaatsgevonden met het Zaans Museum, het Gemeentearchief Zaanstad en het 4 en 5 mei Comité Zaanstad. Onderwerp van gesprek was het maken expositie en begeleidend boek over de Tweede Wereldoorlog en de Zaanstreek. Het is de bedoeling dat in 2020 in het Zaans Museum aan de hand van verhalen, voorwerpen en foto's wordt getoond hoe de oorlogsgeschiedenis van de Zaanstreek er uitzag. Het project is mede gericht op jongeren.

'Trouwen voor Allah'

In de documentaire *Trouwen voor Allah* laten de antropologen Vanessa Vroom en Wendy van Wilgenburg bekeerlingen aan het woord over hun omgang met de islam. In de documentaire komen onder andere enkele Zaankanters aan het woord. Met de beide makers en filmtheater De Fabriek is een programma samengesteld waarbij, naast de filmvertoning, ruimte is voor een paneldebat en een inleiding. De bijeenkomst vindt plaats in januari 2018.